

Forenklede eller blot nye

Fælles Mål?

It, didaktik og læring

23/10-2014

Forenklede forskningsresultater

- 1) Matematiske beregninger
- 2) Begrebslige observationer
- 3) Sproglige iagttagelser
- 4) Paradoksale problemer
- 5) Formål retur
- 6) Ontario tur/retur
- 7) Refleksionsspørgsmål

1 Matematiske beregninger

Den politiske intention

”Omfanget og antallet af Fælles Mål reduceres og forenkles væsentligt.”

(Forligspartierne 2013: 9).

1 Matematiske beregninger

Den ministerielle omsætning af intentionen (matematik)

	Fælles Mål 2009	Forenklede Fælles Mål
Sidetotal	89 sider	10-15 sider
Antal mål	Over 100 mål	20-25 mål
Vejledning	Trykt faghæfte	Dynamisk vidensportal

1 Matematiske beregninger

Det færdige resultat – en sammenligning (matematik)

Niveauer	Fælles Mål 2009	Forenklede Fælles Mål
CKF'er/FV'er	4	15
Kompetencemål	0	12
Mål (tegn/antal)	5,6 s. (14.021/ <u>175</u>)	7,12 s. (17.816/ <u>244</u>)
Læseplan	12 s.	26 s.
Undervisningsvejledning	57 s.	56 s.
Læringsmål etc.	0 s.	68 s.
Inspirationsforløb	0 s.	70 s.
Sidesum	<u>74,6</u>	<u>227,16</u>

2 Begrebslige observationer: Viden uden forståelse

Den danske kvalifikationsramme for livslang læring (UVM 2009: 2)

”VIDEN omfatter både viden om et emne og forståelse, det vil sige om man kan sætte sin viden i sammenhæng og forklare den for andre. Viden kan være både praktisk og teoretisk”

Læringsmålsstyret undervisning i folkeskolen (UVM 2014: 47, note 3)

”Kvalifikationsrammen skelner mellem viden, færdigheder og kompetencer. Viden omfatter faktisk viden, teoretisk og begrebslig viden, procedure- eller principviden og praksisviden”

Hvad er forskellen?

<i>Den danske kvalifikationsramme for livslang læring</i>	<i>Læringsmålsstyret undervisning i folkeskolen</i>
Viden om et emne + forståelse Sætte viden i sammenhæng Deklarere viden ("forklare") Praktisk og teoretisk viden	Faktuel viden Teoretisk og begrebslig viden Procedure- eller principviden Praksisviden

2 Begrebslige observationer: Kompetencer uden anvendelse – og uden kontekst

*Den danske kvalifikationsramme for
livslang læring (UVM 2009: 2)*

”KOMPETENCER er evnen til at anvende viden og færdigheder i en given kontekst. Her er ansvar og selvstændighed centrale begreber”

*Læringsmålsstyret undervisning i
folkeskolen (UVM 2014: 47, note 3)*

”Kompetencer omfatter brug af viden og færdigheder (personligt, socialt og metodisk), herunder kompetencen til at kunne reflektere over viden og færdigheder”

Hvad er forskellen?

<i>Den danske kvalifikationsramme for livslang læring</i>	<i>Læringsmålsstyret undervisning i folkeskolen</i>
Evnen til at anvende Viden og færdigheder i en given kontekst Ansvar og selvstændighed	Brugen af Viden og færdigheder (...), herunder kompetencen til at kunne reflektere over viden og færdigheder

2 Begrebslige observationer: Begreber uden definitioner

”Læringsmålene er styrende for valget af indhold, forløb og aktiviteter. De nye Fælles Mål er læringsmål, der skal understøtte lærerens arbejde med læringsmålstyret undervisning” (UVM 2014: 4)

- *Hvad er et læringsmål? Hvad er læring?*
- *Hvad er ”læringsmålsstyret undervisning”?*
- *Hvad er ”læringsmålstænkningen”?*
- *Hvor kommer begreberne fra?*

2 Begrebslige observationer: Læringsmål á la Marzano

Læringsmål er: "A statement of what students will know and be able to do"

Deklarativt: "Students will understand..."

Proceduralt: "Students will be able to..."

Med andre ord er viden/forståelse selve læringsfundamentet, som elevernes færdigheder og kompetencer knytter sig til – ikke omvendt!

2 Begrebslige observationer: Læringsmål vs. indholdsmål?

”Læringsmålstyret undervisning er slået igennem i mange lande de seneste ti år. Til forskel fra tidligere tiders læreplaner, så beskriver målene ikke, hvad der skal gennemgås, men hvad eleverne til slut skal kunne [...] Nu skal indholdet af undervisningen tænkes som middel, ikke som mål i sig selv.”
(Jens Rasmussen 2014a)

2 Begrebslige observationer Lære-at-lære-kompetencen

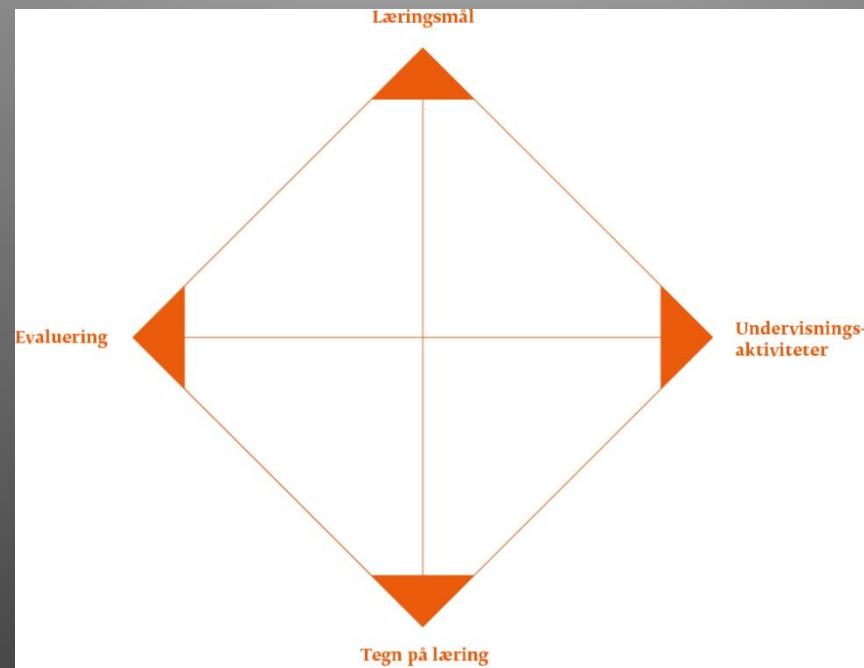
”Man taler i den forbindelse om et paradigmeskift fra indholdsorientering til resultatorientering. Med dette skift vinder den forestilling frem, at det i stedet for at lære eleverne noget bestemt gælder om at lære eleverne at lære.”

(Jens Rasmussen 2014b)

2 Begrebslige observationer

Den didaktiske model

– Hiim & Hippe light?

Hvad mangler?

Indhold!

3 Sproglige iagttagelser

Læringgørelse

”Jeg relaterer marginaliseringen af spørgsmålet om god uddannelse [hvad uddannelse er til for] til et fænomen, som jeg omtaler som ‘læringgørelsen’ (eng. *learnification*) af uddannelsen, hvormed jeg tænker på tendensen til at erstatte et uddannelsens sprog med et sprog, der kun taler om uddannelse i form af læring. Jeg vil hævde, at mens læring åbenlyst er et af uddannelsens centrale anliggender, gør et læringsprog det særligt vanskeligt at forholde sig til spørgsmål om formål – og også til spørgsmålet om indhold og relationer” (Biesta 2011: 15)

3 Sproglige iagttagelser

Transformation af vokabularium

Kategorier	Fælles Mål 2009	Forenklede Fælles Mål
Undervisning	574	4
Kundskab	457	1
I stand til	417	5
Reflektere	84	22
Anvende	572	225
Forstå	345	271
Eleven har viden om	0	1556
Eleverne kan	11	1759

3 Sproglige iagttagelser

Forvandlet fagformål

Fagformålet for dansk, stk. 1:

”*Eleverne* skal i faget dansk fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.”

3 Sproglige iagttagelser: Fokus på færdigheder

Kompetencer	”Eleven kan ...”
Færdigheder	”Eleven kan ...”
Viden	”Eleven har viden om ...”
Læring	”Eleven kan ...”
Tegn på læring	”Eleven kan ...”
Udfordringsopgaver	”Eleven kan ...”

4 Paradoksale problemer: ”Kompetencebegreber”

”Det er afgørende, at målene kan vurderes i evalueringer og eksaminer. Det er derfor vigtigt, at der bruges kompetencebegreber, hvor det kan observeres, om eleven har opnået den ønskede viden, færdighed og kompetence. Fx skal det overvejes, om termen *forstå* skal bruges, hvis der er andre muligheder, da det er vanskeligt at observere forståelse” (UVM 2013)

4 Paradoksale problemer

- For mange mål og niveauer
- For mange tekster
- Læring = færdigheder
- Kompetencer uden anvendelse i kontekst
- Svækkelse af indhold ("emner")
- Mange mål uden retning
- Mange mål på taksonomisk lavt niveau
- Simple kontrolmål (enten/eller: "kan", "har viden om")
- Hvad vil det sige, at eleven "kan" og "har viden" om?
- Manglende progression
- Svækkelse af fag- og skoleformål

4) Natur/teknologi, 1.-2. kl., Fase 1

Undersøgelse/Fænomener

Måltype	Målformulering
Kompetencemål	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål
Færdighedsmål	Eleven kan undersøge lyd, lys og skygge
Vidensmål	Eleven har viden om lyd og lys
Læringsmål	Eleverne kan se sammenhængen mellem den retning, lyset kommer fra, og hvor skyggen kastes
Tegn på læring N1	Eleven peger på, hvad der er lys, og hvad der er skygge
Tegn på læring N2	Eleven forklarer, hvordan der dannes en skygge, når lyset fra en lyskilde rammer en genstand
Tegn på læring N3	Eleven forklarer, hvor der vil blive skygge, når en genstand anbringe forskellige steder i forhold til lyskilden
Udfordringsopgave	Du skal lave dit eget solur og fortælle, hvordan det virker

4) Abstrakte kompetencemål

Fag	Klassetrin	Kompetencemål
Natur/teknologi	6.	Eleven kan kommunikere om natur og teknologi
Billedkunst	5.	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering
Dansk	9.	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer
Kristendoms- kundskab	9.	Eleven kan reflektere over kristendommens udvikling og folkekirkens betydning i Danmark

5 Formål på retur

- Folkeskolens formål er fraværende i baggrundsdokumenter, målformuleringer, læseplaner og vejledninger – og på EMU'en!
- Grundlæggende værdier fra formålet forekommer kun sparsomt i læreplanerne
- Fagformål er tendentielt frakoblet de øvrige dokumenter, fordi de gengives separat på den dynamiske vidensportal, og der typisk ikke refereres til dem i mål, Læseplanen og Vejledningen
- Der bygges ikke bro mellem fagformål og kompetence- og færdigheds- og vidensmål

6 Ontario tur/retur: Viden og færdigheder i Ontario

Kategorier	Beskrivelse
Viden og forståelse	Viden om indhold Forståelse af indhold
Tænkning	Planlægningsfærdigheder Procesfærdigheder Kritiske/kreative processer
Kommunikation	Udtryk og organisation af ideer Præsentation over for forskellige tilhørere Brug af konventionelle udtryksformer
Anvendelse	Anvendelse af viden og færdigheder Transfer af viden og færdigheder til nye kontekster Forbindelser i og mellem forskellige kontekster

6 Ontario tur/retur: Generel karakteristik

- Viden og færdigheder udgør vurderingskriterier
- Der er formuleret bindende klassesetrinsmål – fx tre overordnede og ti specifikke for et klassetrin
- Læreren kan selv vælge, hvordan de bindende mål skal bruges – ikke alle specifikke mål skal bruges som grundlag for bedømmelse og evaluering, men alle skal reflekteres i undervisningen
- Der vurderes på "effektivitet"
- Der skelnes mellem begrænset, nogen, betydelig og høj effektivitet ("betydelig" er normalmålet)
- Læreplanen for et års undervisning i et fag fylder (typisk) 2–3 sider (*all inclusive*)

6 Ontario tur/retur: Bindende tekster – Visual arts (4. kl.)

Niveau	Beskrivelse (<i>Exploring Forms and Cultural Contexts</i>)
Overordnede mål	Eleven skal demonstrere en forståelse af forskellige kunstneriske former, stilarter og teknikker fra såvel fortiden som nutiden og deres sociokulturelle og historiske kontekst
Grundlæggende begreber	Monokromt farveskema; farvebetoning via variationer i intensitet; forskellige slags farver
Specifikke mål	Beskrive, hvordan visuel kunst og stilarter repræsenterer forskellige budskaber og kontekster både fra fortiden og i nutiden

6 Ontario tur/retur: Vejledende tekster – Visual arts (4. kl.)

Niveau	Beskrivelse (<i>Exploring Forms and Cultural Contexts</i>)
Eksempler	Billeder, som promoverer forretning, begivenheder eller festivaler; malerier på kunstgallerier, som beriger, udfordrer og engagerer beskuerne; billedbøger og graphic novels, som oplyser og underholder; traditionelle og nutidige formål med aboriginal kunst
Lærerspørgsmål	Hvilken rolle spiller visuel kunst i vort lokalsamfund? Hvordan kan denne rolle udvides? Hvad er forskellen på rollen som kunstner og rollen som beskuer? Hvor i vort lokalsamfund ser folk kunst?

7 Reflektionsspørgsmål

- Hvad er mål uden indhold?
- Hvad er viden uden forståelse?
- Hvad er færdigheder uden anvendelse?
- Hvad er kompetencer uden en kontekst?
- Hvad er skolen uden refleksion og kritisk stillingtagen?

Referencer

Forligspartierne 2013: *Aftale mellem regeringen (Socialdemokraterne, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti), Venstre og Dansk Folkeparti om et fagligt løft af folkeskolen.*

Biesta, Gert 2011: *God uddannelse i målingens tidsalder.* Forlaget Klim.

Christensen, Knud Erik, Marxen, Henrik & Skovmand, Keld 2015 (in press): *Billedkunst* i serien *Mål og midler.* Forlaget Klim.

Rasmussen, Jens 2014a: *EKSPERTEN OM MÅLSTYRET UNDERVISNING OG LÆRING.* Interview med Jens Rasmussen på Undervisningsministeriets hjemmeside

Rasmussen, Jens 2014b: *Fremtidens kompetence: Lære-at-lære.*
<http://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/2014/03/13/fremtidens-kompetence-laere-at-laere/>

UVM 2009: *Den danske kvalifikationsramme for livslang læring – et redskab til at få overblik over uddannelser i Danmark*

UVM 2014: *Læringsmålstyret undervisning i folkeskolen. Vejledning.*

The Ontario Curriculum 2009: *Arts* .